

REFLECTION EDUCATION CARE

ERASMUS + KA2-PROJECT

- Teams in de buitenschoolse opvang en het kleuteronderwijs met elkaar verbinden via groepsreflectie.
- Kinderbegeleiders, kleuterleerkrachten en coördinatoren komen 6-wekelijks samen en reflecteren in groep over hun praktijk.
- Methoden: videocoaching, WANDA en collegiale observatie.
- Samen richting een holistische educare-benadering binnen opvang en onderwijs voor jonge kinderen.

IMPACT IN BEELD

- Verhalen vanuit het perspectief van de deelnemers via 'most significant change'.
- Deze verhalen tonen de impact van deze groepsreflectieprocessen op vlak van professionele ontwikkeling en samenwerking tussen opvang en onderwijs.
- Lees en laat je overtuigen & verwonderen!

SCHOOL EN KINDEROPVANG ZETTEN SAMEN IN OP ZORG EN LEREN VOOR, DOOR EN MET KINDEREN

Voor de start van dit project was er weinig samenwerking tussen de kinderopvanginitiatieven en de school. Ingrid, de medewerker van de kinderopvang die mee ingestapt is, had wel al persoonlijke contacten op de school omdat ze regelmatig een babbel deed met de leerkrachten, maar dat ging om **spontane gesprekken** en niet om een gestructureerde samenwerking. Met de andere kinderopvang, Moesje, was er geen contact. Ingrid was daar bijvoorbeeld nog nooit binnen geweest, hoewel de opvang naast de school ligt en ze er elke dag voorbij komt.

Door dit project hebben de begeleiders van de kinderopvang en de leerkrachten en medewerkers van de school **elkaar beter leren kennen**. Doorheen de gesprekken kwamen er veel praktische dingen naar boven die we niet wisten van elkaar (bv. regelingen rond busvervoer), maar ook veel inhoudelijke zaken over **omgaan met ouders en thuissituaties in gezinnen**.

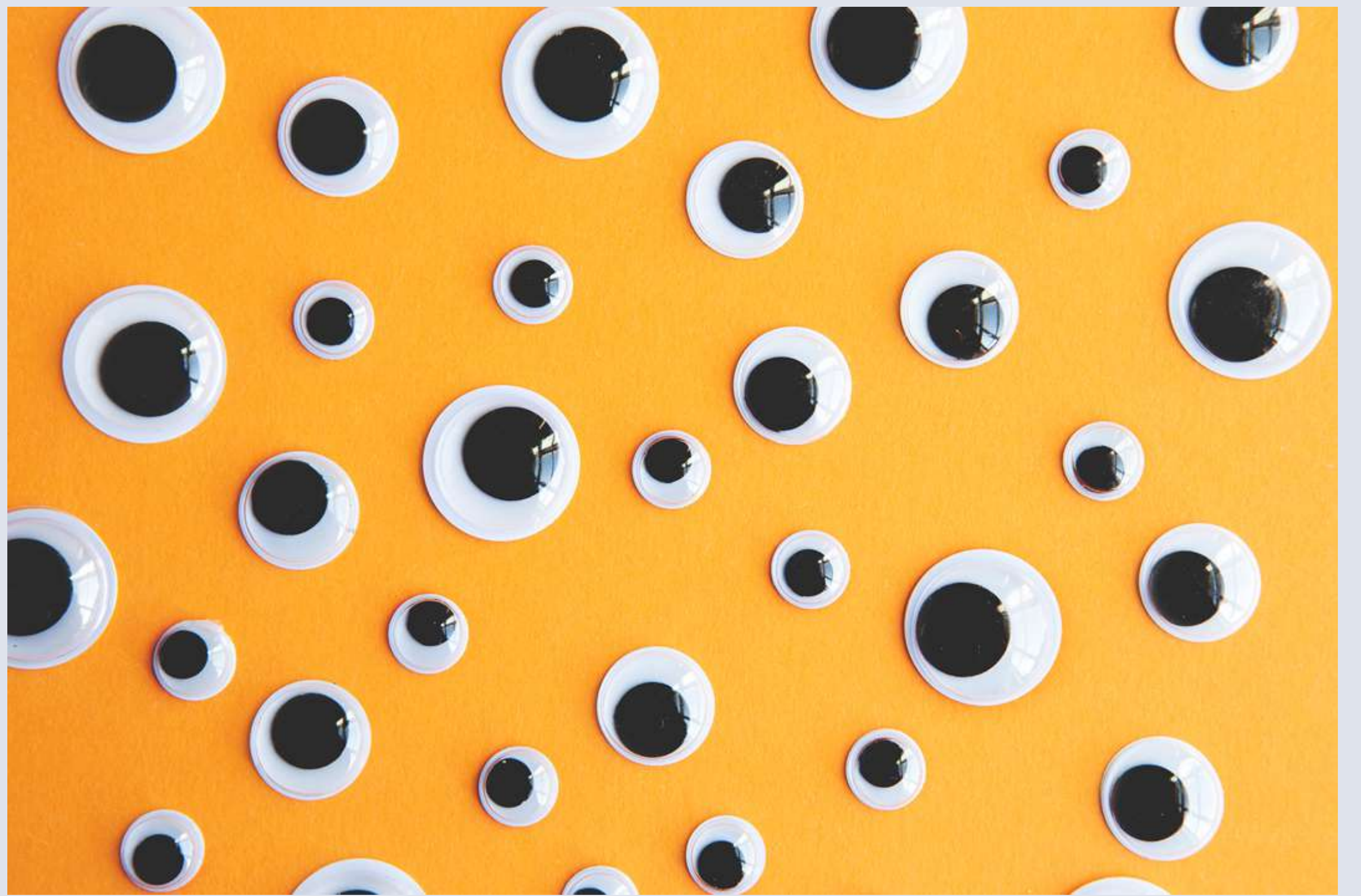
In de gesprekken en bij het bespreken van de filmpjes, herkenden de medewerkers dezelfde kinderen en dat versterkte het inzicht dat we op school en in de kinderopvang met dezelfde problemen en situaties geconfronteerd worden.

Nu de contacten opgebouwd en verstevigd zijn, groeit het besef dat we **elkaar inspiratie kunnen geven** over hoe omgaan met bepaalde kinderen en thuissituaties en dat we elkaar ook echt kunnen helpen. Er is nu **een gezamenlijk belang en een gezamenlijk doel** in de communicatie en de samenwerking.

Voor de kinderen zal het verder uitbouwen van de samenwerking een groot effect hebben, omdat ze zullen merken dat er **een gelijkaardige aanpak** is, en dat de leerkrachten en de kinderbegeleiders aan één zeel trekken, bv. rond moeilijk gedrag of zindelijkheid. Ook naar de ouders toe is dit belangrijk, de communicatie is dan meer **op elkaar afgestemd**, er kan vanuit **een gedeeld standpunt** gecommuniceerd worden.

Cathérine Vormezele, Pedagogisch projectbegeleider
– De Blauwe Lelie
13 juni 2022

BEWUST KIJKEN

Ik wil concrete dingen en ik ga voor “de vooruit”. Ik mis daarom tijdens de reflectiesessies **concrete handvaten** die de samenwerking met de buitenschoolse opvang ècht in gang steken. Buiten het feit dat we die mensen van de opvang nu beter kennen, is er nog niets veranderd. Nu is de stap wel kleiner om naar hen te stappen, da’s wel positief. Maar toch heb ik soms het gevoel dat ik twee uur mijn tijd zit te verdoen en dat wel zinvol is maar niet voor mijn klasgebeuren.

Wat me wel helpt als leerkracht is het feit dat we filmpjes moesten maken. Vroeger filmden we nooit in onze klas. Ik probeerde zoveel mogelijk te **observeren** als er eens iemand anders in de klas was, bijvoorbeeld een ondersteuner, maar dat was gewoon zoveel mogelijk kijken op het moment zelf. Door de ervaring in het REC traject doen we het nu wel soms en zo **zie ik meer dingen** maar leer ik dingen ook anders zien. Zo heb ik eens aan een collega gevraagd om te filmen terwijl ik in de klas aan het zingen was. Ik zag een kindje duwen naar een ander kindje, ik zei “L. je mag dat niet doen” maar op het filmpje zag ik dat een ander kindje L. zodanig had zitten uitdagen dat dat de reden was waarom hij duwde. Ik denk nu meer na over hoe een kind zich voelt. **Ik kijk bewuster naar kinderen** door de filmpjes te herbekijken, en merk dingen op die ik anders niet zou opmerken.

Leerkracht kleuterschool,
anoniem

WEL IN JE VEL / SAMEN STIL STAAN

Door alle drukte en alle dingen die we hier moeten doen in de kleuterschool (je moet aan alles beantwoorden, en administratief, en ...) gaan we soms te vlak over bepaalde dingen. En dat is misschien onbewust maar het moet snel gaan, en voor iedereen gelijk, en we willen voor iedereen goed doen ... Daardoor stonden we niet **bewust stil** of gingen we niet **dieper in** op een situatie, of dachten we er niet over na. Ik vind het niet tof om dat toe te geven, is confronterend, maar je moet zodanig veel doen dat we niet vaak genoeg stil staan.

Door samen naar de filmpjes te kijken en daarvoor zo'n **concreet kijkkader** te gebruiken, kunnen we bijleren en bewuster omgaan met bepaalde situaties. Het feit dat het zo vaak is benoemd dat we niet moeten blijven stil staan en dat vaak is herhaald door de reflectiebegeleiders, heeft geholpen. Je zou daar zelf niet opkomen, tenzij door eens een boek te lezen maar ook daar is niet veel tijd voor ... Als je bijvoorbeeld dan het kijkkader hoort om naar filmpjes te kijken, denk je "ah ja, da's waar, je kan eigenlijk wel zo of zo kijken". Het kijkkader geeft **een heel duidelijk beeld** van hoe we kijken naar kinderen en van waar hun reactie of hun uitbarsting of ... komt. Het helpt om samen heel **gericht na te denken** over 'is het dat of dat?'. Het is ook interessant om de filmpjes samen te bekijken met de begeleiders van de buitenschoolse opvang. Zij **kijken op andere manier** naar kinderen en dat is goed, zij kijken vanuit een andere bril. Leuk om te horen hoe zij tegenover kinderen staan en wat zij zien. Omgekeerd denken ze dat misschien ook van ons "een leerkracht let daar op".

We zeggen nu met enkele collega's in de kleuterschool vaak 'oh, dat zouden we toch eens moeten gefilmd hebben om samen te bekijken" want we vinden het heel waardevol. Door nog meer te filmen zouden we kinderen nog beter kunnen helpen en begrijpen. Een kind zit nu met een frustratie en soms zeggen we wel "het is nu gepasseerd, doe voort", terwijl als we het zouden gefilmd hebben dan zouden we kind beter kunnen begrijpen en helpen.

Ik vind dit zo belangrijk omdat ik vind dat kinderen zich goed moeten voelen in de klas. Alleen als ze zich supergoed voelen en begrepen voelen, en hun welbevinden dus goed is, gaan ze vooruitgaan en komt dat schoolse leren er dan wel bij. Als je hard werkt aan dat welbevinden en dat begrepen voelen, komt de rest dan soms wel vanzelf mee.

Katrijn,
beleidsondersteuner
kleuterschool Roezemoes
Zeebrugge

SAMIEN ÉÉN TEAM

Onze kinderopvang ligt naast de school. Vroeger kwamen de kinderen vanuit de school zelfstandig naar de opvang. Wij deden de deur open, en de kinderen kwamen vanuit de school naar bij ons, en omgekeerd. Er was geen communicatie tussen de leerkrachten van de school en de begeleiders van Moesje. Er werd geen overdracht gedaan over wat er gebeurd was op school, vaak wisten wij van niets. De ouders gebruikten ons soms als **doorgeefluik** om dingen over de school te vertellen of te klagen over iets op school. Omgekeerd gebeurde dat waarschijnlijk ook, dat ouders op school dingen zeiden over ons. We hadden eigenlijk ook schrik om de leerkrachten op school aan te spreken of om iets te gaan vragen, we wisten niet of het wel kon of mocht. We kenden elkaar gewoon niet.

Door de gesprekken die we de voorbije tijd gehad hebben, kennen we **elkaar beter en kijken we anders naar elkaar**. Het was fijn om te merken dat we **op dezelfde golflengte** zitten en dat we op een open manier vragen kunnen stellen aan elkaar en advies kunnen geven. Zo kon ik **feedback** geven op een filmpje van een leerkracht en mijn **inzicht delen** over bepaalde kinderen. Dat gaf voldoening.

We zagen ook dat sommige kinderen op school ander gedrag stellen dan in de kinderopvang. Dat was boeiend om te zien. We konden daar open over spreken.

Ik heb het gevoel dat de leerkrachten nu anders naar ons kijken en onze persoonlijkheid beter kennen door de gesprekken. Ik doe nu sneller **een korte overdracht** over een kind en ik durf ook sneller naar de leerkrachten stappen om een vraag te stellen over een bepaald kind of over wat er op school gebeurd is.

Door **informatie te delen** met elkaar, kunnen we beter **op maat werken** en zo het **welbevinden** van de kinderen verbeteren. Dat vind ik heel belangrijk. Ik voel me zelf ook **beter in mijn vel** als begeleider nu ik een goede verstandhouding heb met de leerkrachten.

JE WEET NOOIT WAT ER GEBEURT

In onze opvang is er een jongen die vroeger nooit luisterde naar mij. Hij klom overal op, ging op de tafel staan, gaf onbeleefde antwoorden, liep weg, ... Ik wist niet goed hoe ik met hem om moest gaan.

Ik bracht een filmpje mee naar het gesprek en **we keken samen** naar het gedrag van de jongen, en hoe ik reageerde. Ik kreeg verschillende tips van de anderen. Ik probeerde die tips de dagen daarna ook uit. Zo antwoord ik nu anders wanneer de jongen iets zegt of vraagt, ik probeer hem **positiever te benaderen** en hem aan te moedigen. Ik zorg er ook voor dat hij **kansen krijgt** om veel te bewegen, want ik begrijp nu dat hij dat nodig heeft. Ik geef hem ook de mogelijkheid om mee te helpen met mij, en **dat motiveert hem**.

Zijn gedrag is anders geworden, hij is nu kalmer en hij stelt **minder moeilijk gedrag**. De laatste dagen komt hij niet meer naar de opvang, en ik merk dat ik hem mis, want ik heb uiteindelijk een goed contact met hem opgebouwd, en ik had fijne gesprekken met hem. Ik vind het belangrijk om een fijne band te hebben met de kinderen, en dat is in deze job niet zo makkelijk doordat veel kinderen anderstalig zijn. Ik merk dat dat voor afstand zorgt tussen mij en de kinderen. Met die jongen heb ik uiteindelijk een **goede band gekregen door de tips van de anderen**.

Anoniem
Begeleider kinderopvang Moesje
13 juni 2022

EEN WONDERLIJKE SPELENDE SAMENWERKING

Hier in Zeebrugge zijn er twee buitenschoolse kinderopvang-initiatieven: Moesje en de Zocjes. Moesje was altijd vreemd voor ons. De mensen waren vreemd, de locatie was vreemd, we kenden er niemand en we kenden ook de werking niet. Moesje was eigenlijk concurrentie, we zeiden wel eens: “ah ja, da’s Moesje, ze stelen onze kinderen”. Er was immers **geen afstemming tussen beide kinderopvanginitiatieven**, en regelmatig zaten er kinderen daar die eigenlijk bij ons hadden moeten zitten. Vandaar het idee dat ze onze kinderen stalen. Er was vaak onwetendheid over welke kinderen bij ons moesten zijn en welke kinderen naar daar moesten.

Het is opvallend dat we bij het begin van dit project ook niet gedacht hadden aan Moesje als partner. Eerst waren enkel wij en de school betrokken in het project. Dat zegt ook al iets hé. Dankzij de school is Moesje erbij gekomen, want zij werken natuurlijk wel met ons alletwee samen. Het is goed dat we nu **rond de tafel zitten**, echt fysiek. Door elkaar te leren kennen en met elkaar te praten, ervaren we dat we **allemaal hetzelfde probleem** hebben door de prestatiedruk die er overal is. En dat we allemaal even **machteloos** zijn over bepaalde problemen. De collega’s van Moesje stellen zich heel open op, en dat doet deugd. Ik vond het ook leuk om eens daar te vergaderen, en binnen te gaan in hun gebouw. De kinderen die bij ons komen, komen ook soms bij Moesje. En dan vertellen ze wel eens iets over hoe het daar is. Nu kan ik me dat veel beter voorstellen, omdat ik er zelf ook geweest ben, ik weet nu waarover het gaat. Als bijvoorbeeld een kind zegt dat er daar niet veel plaats is, dan weet ik dat het waar is. En dan kan ik tips geven over wat de kinderen daar wel allemaal kunnen doen. Ik kan ook de begeleiders van Moesje bij naam noemen, en dat geeft de kinderen ook een vertrouwd gevoel, dat ik die ook ken.

Ik kijk er naar uit om **samen** met de collega’s van Moesje iets te organiseren. Bijvoorbeeld op de buitenspeeldag. Of eens samen een uitstap doen. We kunnen ook bijvoorbeeld het inschrijfsysteem voor de zomer beter op elkaar afstemmen, dat zou voor de ouders ook makkelijker zijn.

Ingrid Plaetinck, Kinderbegeleider Zocjes
(de blauwe lelie)
13 juni 2022

VERBINDEND WERKEN MET ZORG VOOR KINDEREN

Ik ben pas sinds dit schooljaar actief op deze school als zorgcoördinator. Dankzij de **reflectiegesprekken** heb ik collega's op een minder formele manier leren kennen. Ik vond het **verrijkend** om van elkaar te horen 'ah, ik ervaar dit zo, en jij zo'. Vooral het feit dat we nu de collega's van de opvang beter hebben leren kennen, is voor mij echt een meerwaarde.

Vroeger werkten we elk op zich, niet wetende van elkaar. Wij zijn een entiteit en zij zijn een entiteit. We wonen naast elkaar maar kennen elkaar niet en zijn maar minimaal op de hoogte van elkaars werking. Er was telkens een overdracht met een "goedemorgen" en "goedenavond". Door samen rond de tafel te zitten en open met elkaar te spreken, is duidelijk dat we **met dezelfde uitdagingen** geconfronteerd worden. Er is **erkenning** voor elkaar: we werken allemaal met dezelfde kinderen, we hebben allemaal **dezelfde problematieken**, we luisteren naar elkaar en we proberen van elkaar te leren. Zo is er **meer respect** van de ene organisatie naar de andere organisatie, dat is echt duidelijk geworden. En de mensen hebben letterlijk een gezicht gekregen: er wordt nu veel meer in communicatie getreden met elkaar.

Een concreet voorbeeld? ik zie meer losse babbels bij de overgang, het blijft niet meer bij goedemorgen en goedenavond. Er wordt nu meer gesproken over 'hij heeft het goed gedaan vandaag' of 'wij hebben dat geprobeerd met dit kindje'. Zeker bij de zorgenkindjes zie ik **meer gesprek en ondersteuning** bij elkaar. En er zijn ook praktische afspraken om bijvoorbeeld rond zindelijkheid een gelijke aanpak te hanteren.

Dat is nu vooral nog door de leerkrachten die hebben deelgenomen aan de reflectiegesprekken. Ik vind het mijn taak om iedereen van het team hierin mee te nemen en dit ook vanuit onze ervaringen in de reflectiegroep voor te stellen op de personeelsvergadering. Als we vanuit de school **handvaten** kunnen aanreiken die een kind ook in de opvang helpt, waarom die handvaten niet doorgeven zodat kinderen in de opvang ook beter tot rust kunnen komen? Al is het maar heel praktisch, bijvoorbeeld "zet hem op dat moment in de buggy, want dat geeft hem rust of veiligheid". Zo kunnen we samen werken aan meer soepele overgangen voor kinderen, wat ik belangrijk vind want een dag van een kind eindigt niet aan de schoolpoort.

Annelies Ongenae
Zorgcoördinator
20 april 2023

RUST GEVEN IS RUST KRIJGEN

Ik ben al 21 jaar begeleider in de ZOC'jes. Veel kinderen die ooit bij mij in de ZOC'jes geweest zijn, hebben nu zelf al kinderen in de opvang. Het doet me altijd deugd om die kinderen van toen terug te zien, nu als volwassene. Ik ken veel mensen in Zeebrugge, en mijn kinderen zijn zelf ook in de basisschool Roezemoes naar school gegaan. Daardoor ken ik de leerkrachten wel al, ik heb **een goed informeel contact** met hen. Bij het ophalen van de kinderen op school die naar de ZOC'jes komen, doe ik ook altijd een babbel met de leerkracht die er op dat moment is.

Er was echter **geen echte samenwerking** met de school voor we aan dit project begonnen. Meer nog, we hadden het gevoel van: "ieder doet zijn ding" en spraken over "hier" en "ginder". Doordat onze kinderopvang verder van de school ligt dat de andere opvang (Moesje), moesten ouders zelf hun weg zoeken naar ons. De school gaf geen informatie door. We kenden elkaars werking ook niet, en soms vroeg ik me wel eens af hoe het er voor sommige kinderen op school aan toe gaat en of ze daar ook worstelen met bepaald gedrag. Door het project heb ik daar meer inzicht in gekregen: ook de leerkrachten weten soms niet hoe ze een bepaald kind moeten aanpakken of worstelen met communicatie met sommige ouders. Verder besepte ik door onze gesprekken ook dat we echt blij mogen zijn met onze goede werking en fijne teamleider bij de ZOC'jes.

In het project hebben we veel ervaringen gedeeld met elkaar. Op een bepaald moment zijn ook de verantwoordelijken van de school en de kinderopvangen gaan samenzitten om **vanuit onze ervaringen na te denken over een betere samenwerking**. Dat heeft wel al een (klein) concreet effect gehad.

Heel concreet geeft de school nu informatie over de kinderopvangen aan de nieuwe ouders. Ze geven zelfs de inschrijfpapieren mee. Dat maakt voor mij een groot verschil.

Zo was er onlangs een ouderpaar op intake dat de papieren al ingevuld mee had. Daardoor kon ik een echt gesprek met hen hebben, zonder dat ik me met de administratie moest bezig houden. Ik vind dat heel belangrijk, zo'n gesprek. Nu had ik echt tijd om met de ouders te praten over het gedrag van het kind, en vragen te kunnen stellen zoals: hoe kunnen we zien dat het kind boos is, hoe pakken we het kind dan best aan? Waarmee kunnen we het kind troosten als het verdrietig is, enzovoort...

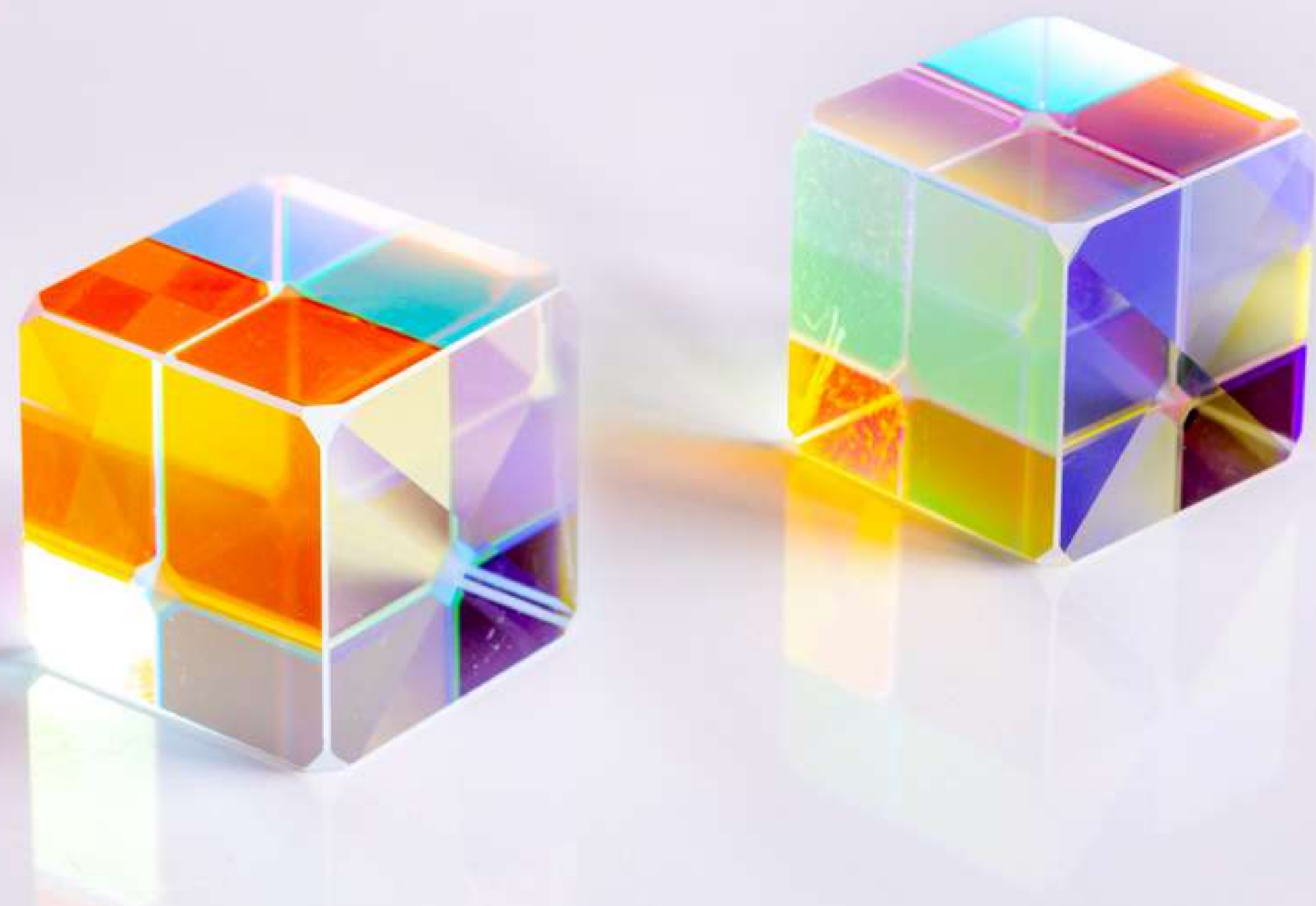
Ik vraag ook altijd dat de kinderen mee komen. Zo kunnen ze de ruimte al eens zien en de werking leren kennen. En dan zien ze mij ook al eens. Doordat de administratie al in orde is, verloopt zo'n **intake gesprek veel rustiger**, en dat geeft mij de mogelijkheid om het kind echt al te leren kennen. Daardoor is het kind meer op zijn gemak en verloopt de start rustiger en voelt het kind zich veiliger. De rust die je kan bieden aan zo'n kind, krijg je dan ook terug.

Het project heeft de bevestiging gegeven dat we goed bezig zijn, en ik voel me zelfzekerder, maar ik weet ook dat je met ervaring alleen er niet komt, en ik wil ook altijd zelf vragen blijven stellen en blijven bijleren om de kinderen nog beter te kunnen begeleiden.

Ingrid Plaetinck
Kinderbegeleider Zocjes (Blauwe Lelie)
Zeebrugge
17 april 2023

BEWUSTER GEDRAG INLEVEN

Als leerkracht ben ik veel bezig met het **observeren** van de kinderen in mijn klas. Ik kijk regelmatig wat ze al kunnen, hoe ze ontwikkelen, hoe ze opdrachten uitvoeren, hoe ze spelen, welke handelingen ze al op een goede manier kunnen uitvoeren (bv. pengreep). Ik was tijdens die observaties minder gefocust op het gedrag van de kinderen in interactie met andere kinderen, of op hun betrokkenheid bij het klasgebeuren.

Doordat we in het project filmpjes van elkaar bespraken, werd ik me **bewuster** van het feit dat je als leerkracht heel veel zaken niet gezien hebt, en dat je soms niet weet **waarom een kind bepaald gedrag stelt**. Zo filmde ik enkele kinderen in mijn klas, en al meteen toen ik het filmpje herbekeek, besepte ik dat de situatie die ik gezien had toch anders verlopen was dan ik dacht. Ik dacht dat een bepaald kind vervelend gedrag stelde naar een ander kind, maar pas op het filmpje zag ik dat het eerst uitgedaagd werd door dat ander kind.

Nadat we deze bespreking gedaan hebben, ben ik vaker gaan filmen in de klas. Nu film ik bijvoorbeeld ook wanneer ik voorlees, of wanneer we een klassikale activiteit doen, wanneer de kinderen zingen, of wanneer ze een versje voordragen. Op die filmpjes kan ik goed zien wie betrokken is, wie snel afgeleid is, wie plezier heeft, hoe kinderen op elkaar reageren, ... dat kan ik niet allemaal zien wanneer ik zelf aan het voorlezen ben of een activiteit aan het begeleiden ben.

Hoe meer ik naar die filmpjes kijk, hoe beter ik de kinderen ook kan inschatten. Dat zorgt ervoor dat ik bijvoorbeeld bij kinderen die snel afgeleid zijn, sneller pro-actief kan handelen, om te vermijden dat ze hun betrokkenheid verliezen. **Ik ben me bewuster van de noden van de kinderen** tijdens klassikale momenten. Ik kan me nu **beter inleven** in wat een kind voelt of nodig heeft. Dit heeft een positieve invloed ook op andere momenten.

Een ander voordeel van de filmpjes is dat ik ze ook kan gebruiken om met de ouders te delen. Ouders zien graag wat er in de klas gebeurt, maar het is soms lastig om de hele tijd foto's te maken of er aan te denken om iets te filmen. Nu ik meer klassikale momenten film voor mezelf, heb ik automatisch ook materialen om te delen. En ik krijg ook interessante reacties van ouders. Zo merkte een ouder op dat hun kind weinig betrokken was, en konden we hierover spreken. Ouders vinden het leuk om hun kind ook eens op deze manier bezig te zien. Dus dat is een win win situatie.

SAMEN EEN HELE KINDDAG IN BEELD

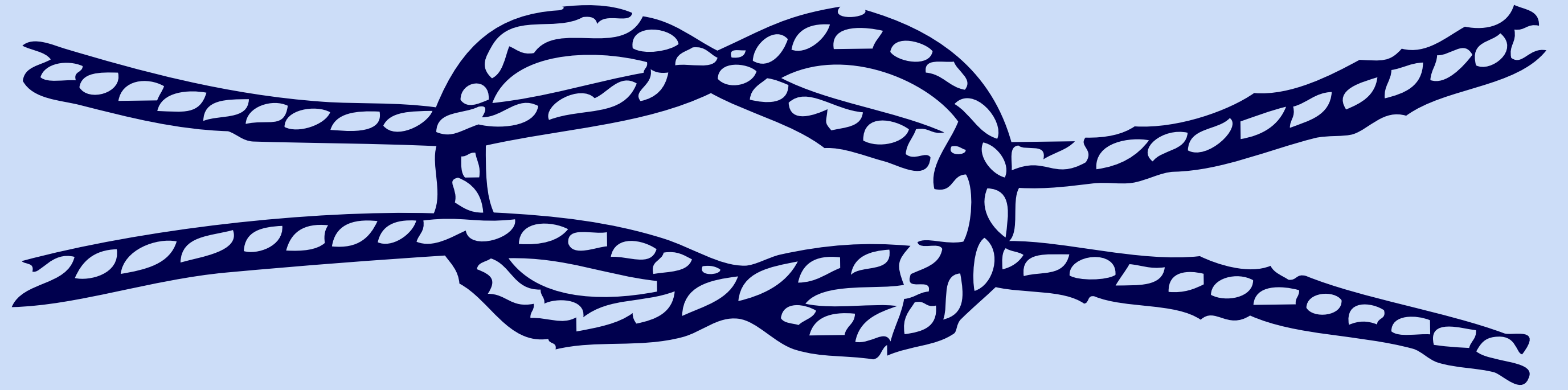
Ik ben al 6 jaar de juf bij de peuters en eerste kleuterklas op onze school. Ik stond er vroeger niet zo vaak bij stil maar door samen te zitten met de collega's van de opvang zie ik nu beter dat een kinddag lang duurt en wij op school maar een stukje meemaken. Ik beseft nu dat de kleuters bij mij aankomen maar al dingen hebben meegemaakt in de opvang soms, en omgekeerd ook 's avonds in de opvang gebeuren er nog dingen nadat ze bij mij vertrekken in de klas.

En eigenlijk wisten wij hiervoor als leerkrachten totaal niet hoe het er aan toe ging in de buitenschoolse opvang. Door samen te zitten met de collega's van de opvang, heb ik echt hun werking leren kennen. Ik dacht dat de kinderen daar gewoon zijn en spelen maar dat ze echt activiteiten doen met kinderen, dat wist ik niet. En ik heb vooral ook veel gehoord over hoe kinderen zijn in de opvang. Want als leerkracht vraag ik me dat soms wel eens af 'hoe zou dit kind zijn thuis of in de opvang?' 'zijn de kinderen anders bij andere personen?'. Ik wil een kind **kunnen inschatten** om er goed op te kunnen reageren in verschillende situaties. Meestal zeggen ouders 'thuis gaat alles prima' maar als ik nu samen met de begeleiders van de opvang kon praten over bepaalde kinderen of situaties, gaf dat wel bevestiging dat zij **met dezelfde uitdagingen** geconfronteerd worden. Dat heeft mij als juf echt **geruststelling** gegeven: het ligt niet aan mij, ik ben niet slecht bezig.

Ik heb er veel aan gehad dat we echt de tijd hebben genomen om samen te zitten, want dat is niet zo gemakkelijk op een gewone dag. We zien elkaar soms wel passeren bij het ophalen maar dan staan er soms ook ouders bij en dan kan je niet over een specifieke situatie spreken. Maar nu hebben we echt tijd genomen om **probleemsituaties op tafel** te leggen en er over te babbelen. Ik vond die casussen van bepaalde kinderen echt interessant om te bespreken en er iedereen zijn mening over te horen. Ook door de filmpjes te tonen, kunnen anderen zien hoe het is, want je kan een situatie beschrijven maar dat is daarom nog **niet hetzelfde als wat je ziet op video**. En als die collega van de opvang dan zegt 'ah, wij hebben dat ook, ik ga daar zo mee om' 'bij ons werkt het als we dat doen bij dat kind', dan kan je dat ook eens uitproberen in je klas en probeer je daar aan te denken. Ik heb zo sommige dingen anders aangepakt en daardoor verbeterde de situatie. Je hoort ideeën van andere mensen en dat maakt dat je niet altijd in het zelfde stramien moet denken. En op die manier is het ook mogelijk om te horen hoe ze in de opvang met bepaalde kinderen of situaties omgaan, en zo kunnen we beter op elkaar inspelen. Als de kinderen dan naar mij komen vanuit de opvang of ze gaan vanuit de klas naar de opvang, dan is de lijn een beetje hetzelfde. Anders weten kinderen niet 'in de opvang is het zo of in de klas is het zo'. Het is belangrijk dat de lijn een beetje doorgetrokken wordt.

Op die manier heb ik echt het gevoel dat wij samen nu gekeken hebben naar een dag van een kleuter, van het begin tot het einde, en dat gaf **veel inspiratie en herkenning!**

DE SAMENSMELTING VAN DE EILANDEN

De voorbije maanden heb ik door de REC bijeenkomsten echt iets **zien veranderen** bij ons in de buitenschoolse opvang. Ik zie kinderbegeleiders die met leerkrachten **in gesprek** gaan tijdens het ophalen van de kinderen op school. Vroeger zeiden ze bijna niets ... Ik geniet ervan om dit in de praktijk te zien want ik vind samenwerking heel belangrijk en ik wil daar ook zelf een rol in spelen als verantwoordelijke.

Dat is eigenlijk net wat ik heb ervaren in de reflectiegroep samen met de school en de andere opvang in Zeebrugge. Doordat we **een basis van vertrouwen** hadden in het kleine groepje, stond iedereen open om aan de slag te gaan. Doordat je elkaars werking leert kennen en ook elkaar als persoon leert kennen, heb je al de helft gewonnen. Iedereen stond er ook voor open en zat aan tafel met een positieve insteek. In elke bijeenkomst was er eerst een landingsmomentje om je gevoel of frustratie te uiten en daarna konden we ons hoofd op de bijeenkomst zetten en gingen we echt aan de slag. **We spraken over elkaars problemen**, en dat is de basis geweest om iets teweeg te brengen. En vooral de bespreking van de video's met elkaar was een hele grote meerwaarde, dat is het eerste dat in mijn opkomt als ik terugdenk aan het project. Door zo'n filmpje mee te brengen, stel je jezelf wel kwetsbaar op door dat te tonen aan andere mensen. En het was eigenlijk ook wel heel mooi dat iedereen een filmpje meebracht met iets dat minder liep. Er was aan het filmpje een hulpvraag gekoppeld bij wijze van spreken. Dat heeft de **openheid** gebracht en zo konden we elkaar echt helpen.

Voor mij als verantwoordelijke waren de bijeenkomsten ook een kans om mijn kennis over te brengen. Tijdens een filmpje waar het moeilijk liep met een kindje tijdens een vrij spel moment kon ik echt input geven aan de begeleiders en leerkrachten. Dat heeft mij het gevoel gegeven dat ik een belangrijke rol kon vervullen. Soms dacht ik 'ben ik wel voldoende meerwaarde voor dit project' en op zo'n momenten in die bespreking van de filmpjes denk ik dan "ah ja, ok". Ik wil mijn team zoveel mogelijk ondersteunen in alles wat ze doen met de kinderen. Hoe meer ik hen kan ondersteunen, hoe beter ik kan slagen in mijn job ... **dat geeft mij voldoening!**

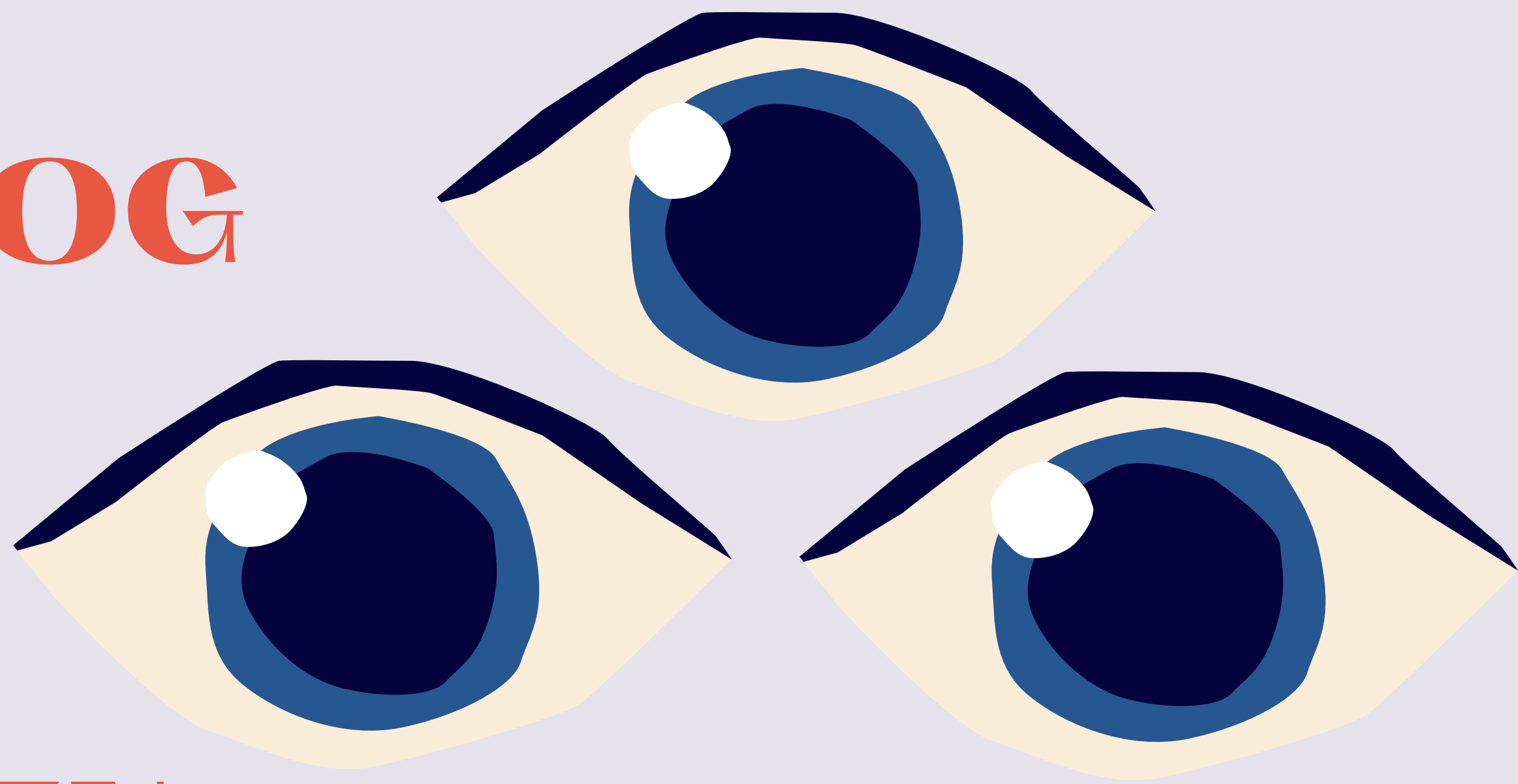
Ik zie nu zelf meer dat onze werkingen veel meer gelijkaardig lopen dan gedacht. Ik heb het gevoel dat dit al jaren een gemiste kans is geweest om met hen samen te werken. We moeten als opvang structureel iets veranderen aan onze manier van werken om ons doel te kunnen blijven bereiken. Die samenwerking is dan het meest belangrijke om verder te geraken. We zitten al jaren elk op ons eilandje en iedereen doet wat hij denkt dat goed is, zonder rekening te houden met elkaar. Dat is eigenlijk frappant want Zeebrugge is eigenlijk niet groot ... Wat een verrijking dat we elkaar nu beter kennen en beter vinden. Ik voel dat wij nu bij alles wat we doen of organiseren ons automatisch afvragen 'Gaan we het vragen aan Moesje (de andere opvang in Zeebrugge)?' of 'Werken we samen met de school?' Er wordt nu verder gedacht dan elk ons eigen eilandje.

Laura Neirinck
Teamverantwoordelijke Zocjes (Blauwe Lelie)
Zeebrugge
24 april 2023

EEN DERDE OOG

OM BETER

TE KUNNEN ZIEN

In het begin vond ik het WANDA-proces niet gemakkelijk. Ik wist niet waar het toe zou leiden. Maar na een aantal sessies begon ik de meerwaarde ervan in te zien. **Vanuit verschillende perspectieven** naar een situatie kijken, helpt écht om je open te stellen voor die situatie, om verschillende mogelijkheden te zien, en om niet enkel en alleen naar het gedrag van een kind te kijken, maar ook naar **wat er achter dat gedrag zou kunnen zitten**. Als er nu op vandaag in m'n dagelijkse praktijk iets met een kind gebeurt, reageer ik niet meteen vanuit mijn mening of mijn oordeel, maar probeer ik me eerst af te vragen waarom hij/zij zich zo gedraagt. Ik zie ook dat we nu gemakkelijker naar de ouders gaan als we over iets twifelen of een vraag hebben. Voorheen durfden we dat minder snel en betrokken we er hen minder bij. Wat volgens mij heeft geholpen, is het feit dat we tijd hadden om samen te zitten, en dat het proces gestructureerd was: eerst moesten we de situatie beschrijven, dan konden we vragen stellen, daarna interpretaties geven, en vervolgens advies. We werden dus begeleid om onze **interpretaties aan de kant te schuiven**, en om vervolgens te gaan kijken naar de verschillende perspectieven. Ik vond het een heel goede oefening. Ik zie dat het mijn manier van handelen in mijn dagelijkse praktijk ook heeft veranderd, want nu is dat reflectieproces van mezelf vragen te stellen en vanuit verschillende invalshoeken te gaan kijken iets wat ik ook steeds vaker, eigenlijk dagelijks, toepas en dus niet enkel en alleen tijdens de WANDA-sessies.

AN EYE OPENER

Door deel te nemen aan dit project konden we samen rond de tafel zitten (buitenschools en schoolpersoneel) en **concrete situaties** bespreken. Dit hielp ons een bredere kijk te krijgen op elke situatie en deze vanuit **verschillende perspectieven** te bekijken. We bespraken bijvoorbeeld het geval van S., een kind dat in mijn groep zit en in de klas van kleuterleidster C. We konden haar casus samen bespreken als buitenschoolse en (voor)schoolse leerling, iets wat voorheen niet snel gebeurde. S. stelde zich vaak agressief op in de groep en we stelden ons daar vragen bij. Door haar casus via **de WANDA-methode** te bespreken, konden we de situatie vanuit verschillende invalshoeken bekijken, het gezichtspunt van het kind, dat van de moeder, maar ook die van de verschillende collega's ... Dit hielp ons om een bredere kijk te krijgen op de situatie van S., en niet alleen op wat ze doet, maar ook op waarom ze zich zo gedraagt. We keken naar de thuissituatie, naar het feit dat ze Nederlands leert ... We hebben gekeken naar waar ze goed in is, bijvoorbeeld dat ze ons graag helpt bij het voorbereiden van de activiteiten en dat ze graag verantwoordelijkheden heeft. Na de sessie besteden we met z'n allen meer aandacht aan deze aspecten. We hebben ook de zorgcoördinator erbij betrokken en besloten om met de moeder te praten. Door dit alles samen te bespreken, veranderde onze manier van kijken naar S., wat op haar beurt **nieuwe opportuniteiten** bood in de omgang met haar. Voorheen velden we gemakkelijker een 'oordeel'. Nu doen we een stap terug en gaan we breder kijken. Wat ook belangrijk is, is dat we door dit geval te bespreken, **een proces op gang konden brengen** waarbij andere mensen betrokken werden (de zorgcoördinator, de moeder ...).

Leerkracht School De Muze, Gent
2 mei 2023

DE KRACHT VAN DE VERSCHILLENDE BRILLEN

Wat voor mij interessant was in dit proces is dat het me **nieuwe perspectieven** gaf om naar verschillende situaties te kijken. Als het bijvoorbeeld om ouders gaat, denk ik dat we hen vroeger vanuit ons eigen perspectief bekeken. Wij werken rond opvoeding en vertrekken steeds vanuit dit oogpunt, en vroeger verwachtten we dat de ouders ook vanuit dit perspectief zouden vertrekken. Maar zij hebben hun **eigen ervaringen en perspectieven**. Dit **reflectieproces** hielp ons dit te begrijpen. We bespraken bijvoorbeeld het geval van een moeder die naar een 'buitenspeeldag' kwam, georganiseerd door de gemeente en open voor alle kinderen van de stad. Die dag waren wij (buitenschoolse opvang) daar met de kinderen die in de buitenschoolse opvang ingeschreven waren. Een moeder van de school kwam samen met haar kind van huis om deel te nemen aan de 'buitenspeeldag'. Zij waren daar dus op eigen initiatief, want het kind was voor die specifieke dag niet ingeschreven in de buitenschoolse opvang. Op een gegeven moment wilde de moeder weg, maar het kind had het naar zijn zin en wilde niet weg. De moeder vroeg aan mijn collega of zij het kind even bij ons kon laten en hem later, nadat ze naar de winkel was gegaan, kon ophalen. Mijn collega zei dat dit niet mogelijk was (dit omdat kinderen om verzekeringstechnische redenen ingeschreven moeten worden op de dagen dat ze bij ons zijn). De moeder keek niet erg blij met dit antwoord. Toen de zaak op de WANDA-sessie werd gebracht, bekeken we in het begin de reactie van de moeder vanuit ons standpunt. Voor ons was het duidelijk dat dit niet mogelijk was en waarom niet. Maar toen, door de situatie vanuit verschillende perspectieven te bekijken, zagen wij dat het standpunt van de moeder anders kon zijn. Misschien wist zij het simpelweg niet, doordat wij misschien niet duidelijk communiceerden met de ouders. Dus legden we onze communicatie met ouders onder de loep en bekeken hoe we de informatie doorgaven aan hen. Deze **omschakeling van het analyseren van de ouders naar het analyseren van onze manier van communiceren**, vond ik interessant. Wat ook belangrijk was in dit proces is dat we samen naar de gevallen keken, buiten de school en op school, wat cruciaal is om gemeenschappelijke praktijken en een **visie** te ontwikkelen. Ik denk ook dat de betrokkenheid van de directeuren heel belangrijk was. Zij moeten bij het proces betrokken zijn om het te kunnen leiden, het zou anders te moeilijk en te versnipperd zijn voor ons om het alleen te doen. Ik hoop dat we volgend jaar doorgaan met deze sessies, en ik hoop dat we manieren vinden om ook de rest van het team erbij te betrekken.

SAMIEN

STERK

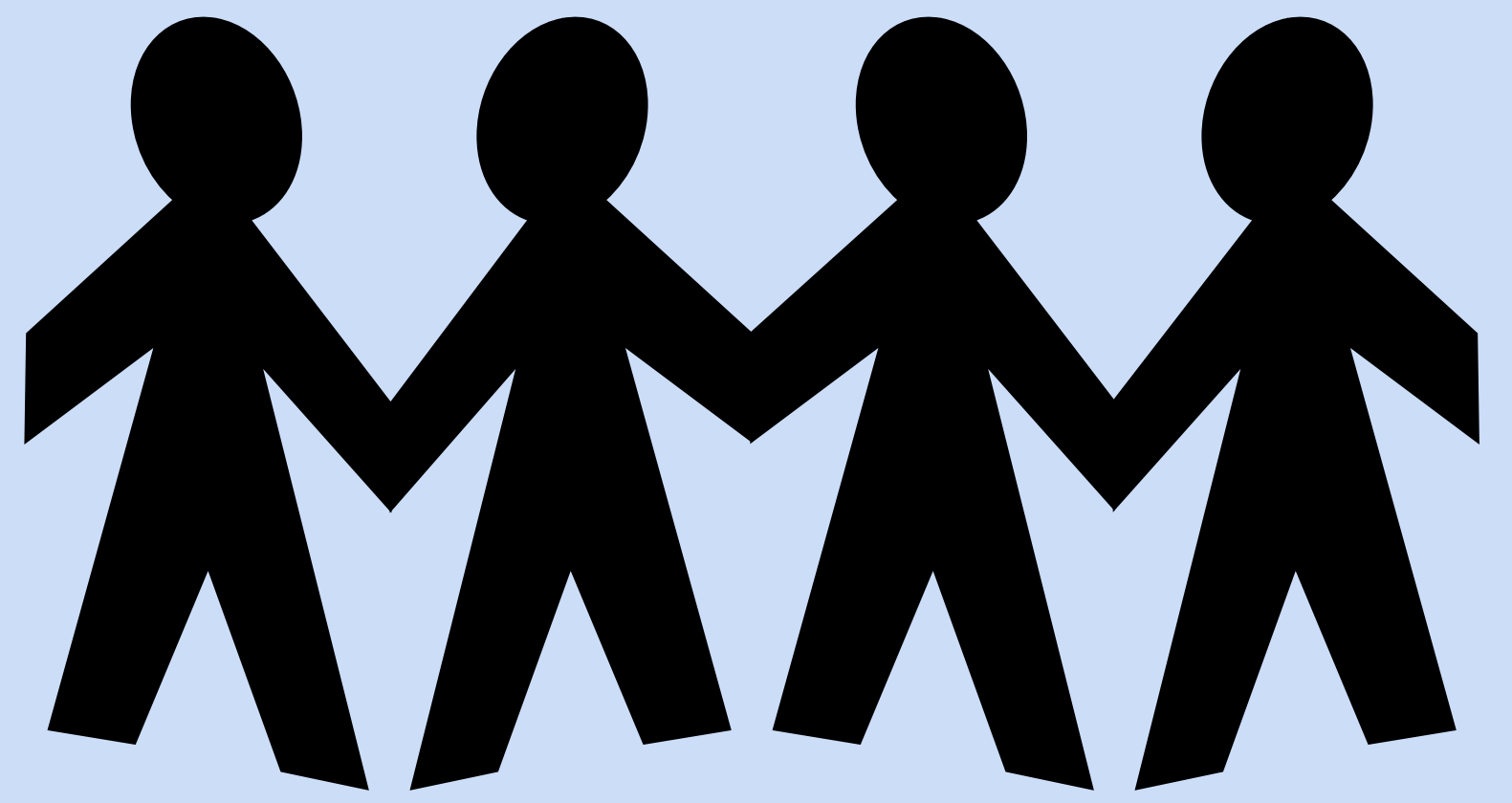

Wat voor mij een verrijking was in dit proces, is het feit dat we nu **sneller met elkaar in gesprek gaan**, en ook **in dialoog gaan** met de ouders.

Voorheen bleven we meer bij onze eigen standpunten, terwijl de communicatie nu opener is. Ik merk dat ik nu gemakkelijker kan stilstaan bij een situatie. We bespraken bijvoorbeeld het geval van een kind, S., dat zich vaak agressief gedroeg tegenover andere kinderen. Door het te bespreken, zagen we de situatie **vanuit verschillende invalshoeken**, waardoor we ons openstelden om op zoek te gaan naar andere **mogelijke oplossingen**.

Doordat we de situatie samen besproken hebben, zie ik dat ik nu meer aandacht aan dit kind besteed. Ik ga naast haar zitten en observeer wat ze doet. Ik probeer haar gedrag te achterhalen en probeer te ontdekken waarom ze zich op een bepaalde manier gedraagt. Wat dit proces mogelijk maakte, is het feit dat we een vastgelegde tijd hadden om samen te zitten en een situatie te analyseren doorheen de verschillende fasen. We moesten de zaak beschrijven, dan vragen stellen en vervolgens door een andere bril kijken ... Het was belangrijk om dit samen te doen als school en als buitenschoolse, **het maakt ons team sterker en meer bewust** van wat we doen en waarom we iets doen.

VAN 'NAAST ELKAAR' NAAR 'MET ELKAAR'

Normaal gezien hadden we geen tijd om als schoolteam en buitenschools team samen te zitten en na te denken over concrete situaties. We werkten met dezelfde gezinnen en kinderen, maar meer gescheiden. De tijd en de begeleiding tijdens dit proces gaven ons de kans **om stil te staan bij bepaalde situaties**, en vooral om naar elkaars standpunten te luisteren en ze naar waarde te schatten. Onze manier van communiceren met elkaar als teamleden veranderde, wat betekent dat het nu gemakkelijker is om meteen **ons oor te luisteren te leggen** bij de andere collega's wanneer we aan iets twifelen over kinderen en gezinnen. Dankzij de gezamenlijke sessies wordt de benadering van kinderen en ouders nu meer gedeeld. De reflectie blijft niet enkel bij de sessies, want de adviezen worden nu door iedereen in praktijk gebracht, dus ik heb het gevoel dat we als team een meer gemeenschappelijke aanpak hebben. Bij de start was het niet altijd even gemakkelijk om onze eigen interpretaties aan de kant te schuiven. Ik vond het zelfs moeilijk om mijn mening even voor mezelf te houden en mee te nemen naar de volgende fase in het proces, maar nu zie ik in waarom dat belangrijk was. Het **opent de discussie** en helpt om **andere perspectieven** te zien. Om dit te kunnen doen, moesten wij ons als deelnemers veilig voelen, dus ik denk dat de rol van de procesbegeleiders hierin heel belangrijk was. Zij moesten ons helpen **een veilig klimaat** te scheppen. Ik hoop écht dat we deze sessies ook na het project zullen blijven inplannen. En ik hoop dat we manieren vinden om ook de rest van het team erbij te betrekken, want dit is een van de kritieke punten: een deel van het team kan deelnemen, maar hoe betrek je er ook de andere teamleden bij?

Leerkracht School De Muze, Gent
2 mei 2023

KLEINE STAPJES NAAR ZACHTHEID

Door schoolpersoneel en buitenschoolse medewerkers rond de tafel te brengen en hen in dit **reflectieproces** te begeleiden, heb ik de indruk dat de medewerkers 'zachter' zijn geworden ten opzichte van elkaar. Dat wil zeggen dat ze in hun communicatie **meer rekening houden met elkaar en dat ze naar elkaar luisteren**. Voorheen was het gemakkelijker om bij het eigen standpunt te blijven. Nu is er, mede dankzij het gebruik van de verschillende 'WANDA-brillen', meer **openheid**. Ik zie het tijdens de WANDA-sessies, maar ik zie vooral ook veranderingen in hun praktijk.

Als ze bijvoorbeeld een specifiek kind moeten bespreken, bekijken de leerkrachten van de kleuterklas nu meteen of er ook een professional van de buitenschoolse opvang bij kan zijn. Ze zijn er zich meer van bewust dat ze met dezelfde gezinnen en kinderen werken, en dat het **uitwisselen van elkaars mening** hun praktijk kan verrijken en voor iedereen nuttig kan zijn. Hetzelfde geldt ook voor de relatie met ons, als directeuren. Ik zie dat de communicatie tussen mij en het personeel nu ook 'zachter' is, we houden meer rekening met elkaar en zijn ons ervan bewust dat we dit **pad samen bewandelen**. We leren allemaal bij. Ik moet zeggen dat het begeleiden van dit proces als coordinator niet gemakkelijk is geweest. Ik heb de betrokkenheid en de tijd die zo'n proces vergt serieus onderschat. Daarom voelde ik het gewicht van mijn verantwoordelijkheid. Maar nu ik het resultaat zie, ook al gaat het om kleine stapjes omdat het proces vrij kort was, ben ik blij dat ik het gedaan heb.

HOE TE WERKEN MET VERSCHILLENDE BRILLEN VOOR HET WELZIJN VAN KINDEREN, GEZINNEN EN SCHOOLOMGEVING

In het begin was ik sceptisch over dit proces. Maar toen zag ik dat het helpt bij de communicatie en ons helpt om te **leren openstaan** voor de verschillende perspectieven bij eenzelfde situatie. Voorheen reageerden we heel snel vanuit onze eigen mening en keken we weinig naar de andere betrokkenen, bijvoorbeeld wat een ouder kan denken, willen of voelen. En het gaat ook verder dan de WANDA-sessies. Als we nu in de professionele ruimte bij elkaar komen en we bespreken een situatie met betrekking tot een kind, dan zie ik dat we nu iets langer **wachten met het geven van een mening**. Vroeger traptten we gemakkelijker in 'negatieve oordelen', nu proberen we vanuit verschillende perspectieven te kijken. Ik heb de indruk dat ik nu meer vanop een afstand naar de dingen kijk. Dat zorgt ervoor dat ik **de situatie breder kan bekijken** en dat ik de verschillende meningen van betrokkenen kan gaan overwegen. Ik zie ook dat de manier waarop wij (schoolpersoneel) en de buitenschoolse collega's **met elkaar communiceren**, is veranderd. Voorheen was er niet echt een 'manier' of een 'systeem' om deze communicatie tot stand te brengen. Vroeger wisselden we uiteindelijk gewoon snel wat informatie uit in de gang. Nu konden we de tijd nemen om te gaan zitten en naar elkaar te luisteren. In de dagelijkse praktijk zal die verandering meer tijd vergen, maar er zijn al stappen gezet. We hadden bijvoorbeeld een situatie met een kind met luizen. Ik vond dat onze collega van de buitenschoolse opvang niet alleen kon beslissen wat te doen. Vroeger zou ik het haar misschien niet verteld hebben. Nu besloot ik het haar toch te vertellen. Ik ging naar haar toe, sprak met haar en zei dat we erover moesten praten en samen moesten beslissen. Dit zijn kleine stappen, maar ik vind ze belangrijk. Ik denk dat het feit dat we tijd hadden om elkaar te ontmoeten, dat er een plan was om te volgen en verschillende fasen om te respecteren, héél belangrijk was in dit denkproces. Ik hoop echt dat we dit proces zullen voortzetten en dat de andere collega's er ook bij betrokken zullen worden, want dit blijft een van de uitdagingen van dit traject: hoe het hele team erbij te betrekken?

DOORNROOSJE

Vóór dit project hadden het buitenschoolse en het schoolpersoneel geen gemeenschappelijke momenten waarop ze samen konden reflecteren. Ik zie de meerwaarde voor het personeel om aan dit proces deel te nemen. Nu, binnen georganiseerde momenten, **luisteren de professionals meer naar elkaar** en communiceren op een respectvolle manier.

De verandering in de praktijk (buiten de georganiseerde momenten) vraagt wat meer tijd, maar ik zie goede kleine stappen voorwaarts. Er was bijvoorbeeld een situatie met een kind met luizen. Een van de collega's had over de situatie besloten, maar een van de leerkrachten is haar gaan vragen om **haar gedachten te delen** alvorens te handelen. Ik denk dat dit ook een resultaat is van het REC-proces. Vroeger zou ze misschien niet met haar collega zijn gaan praten. Het is een kleine stap, maar een heel belangrijke.

Deze **reflectieve en gedeelde houding** in de dagelijkse praktijk zal enige tijd vragen, dus willen we daarom ook volgend jaar doorgaan met deze **reflectiemomenten**. Wij als directeuren vinden dat absoluut belangrijk. We vinden het ook allebei belangrijk om te investeren in de communicatie tussen de medewerkers en dus maken we er tijd voor. We zitten op dezelfde lijn wat dat betreft. Volgend jaar willen we WANDA blijven gebruiken. En sommige elementen eruit gebruiken we nu al, ook buiten de sessies. We moesten bijvoorbeeld de casus van een kind bespreken, en we probeerden de situatie vanuit verschillende invalshoeken te bekijken om onze interpretaties te verbreden. Ik zie ook dat in het algemeen, wanneer we over kinderen praten, de professionals nu al regelmatig proberen een andere bril op te zetten. Ze vragen zich automatisch af 'Wat zou de moeder denken en willen? Wat zou het kind voelen?' ...

Als nieuwe directeur op deze school heeft dit proces mij ook geholpen om de beroepskrachten waarmee ik werk beter te leren kennen, wat ook een belangrijke stap is in onze samenwerking.

OP NAAR SAMENWERKING OF 'WAT ALS' ...

“De opvang” of “de school”, zo spraken wij vroeger. We praatten niet met elkaar, het was elk zijn eigen kantje. Maar door samen rond de tafel te zitten hebben we elkaar beter leren kennen. We zijn niet meer onbekend. We zijn bij elkaar op bezoek geweest en we hebben over ons werk gesproken, en zo heb ik gevoeld dat **we eigenlijk allemaal hetzelfde willen en dezelfde nood** hebben om informatie uit te wisselen in het belang van onze kinderen.

Een koffietje en een koekje, en iedereen zijn verhaal laten brengen ... dat heeft gewerkt. Ik heb zo gevoeld: die samenwerking met alle organisaties hier in Zeebrugge samen, daar ligt een kans! Er is maar een oprit als grens en het is in het verleden precies altijd een onmetelijke grens geweest. Door onze bijeenkomsten merkte ik dat we stilletjes aan stapje per stapje dingen samen kunnen bereiken. Bijvoorbeeld het uitwisselen van afspraken of informatie over kinderen, met respect voor GDPR, was iets concreet dat naar boven kwam om in gang te steken door het samen in ons huishoudelijk reglement op te nemen. Dat we dat vanuit onze reflectiegroep samen aan de directies hebben voorgelegd als een gezamenlijke nood, vond ik echt een hele stap voorwaarts. Ik had echt super veel hoop

“yes yes, nu zijn we goed weg hé!”

Maar in de tussentijd is er veel gebeurd ... Bij ons zijn er veel personeelwissels. Onze begeleiders die rond de tafel zaten, zijn er intussen niet meer. Ook de schooldirectie is weg en er is nog niemand anders ... En het is allemaal zo afhankelijk van mensen net en als die mensen nu wegvallen ... we staan precies weer aan de start. Daarnaast zijn er ook veel veranderingen op til met het BOA decreet. Nu denk ik “gaan we er wel nog mee verder?” Ik ben wat afwachtend nu, hopen op een nieuwe schooldirectie die de samenwerking met de buitenschoolse opvang terug wil opnemen en wat we afgesproken hebben mee zal uitvoeren.

We hebben zoveel inspanningen gedaan maar het eindigt voor mij nu wel beetje in mineur. Eerst heb je niet zo door wat die **reflectiebijeenkomsten** opleveren, wat het doel is, maar als er dan gezamenlijke afspraken naar boven komen en je krijgt er de directies ook in mee, dan voelde ik echt veel hoop op samenwerking. Maar nu is er zoveel ‘wat als’ die onzekerheid geeft ...

Carine Deweerdt
Pedagogisch coördinator
buitenschoolse opvang Moesje
11 mei 2023